

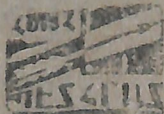
Հ. ԵԼԻՐԵԿՅԱՆ

ԱՇԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ Տ Ե Տ Ր

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ

Գ. ԽՄԲԻ ՀԱՄԱՐ

912
35-28

ՈՒՍՍԱՆԿԱՅԻՆ ՏՐԱԺԻՆ
1 2 3 4

Պ Ե Տ Հ Ր Ա Տ
ՅԵՐԵՎԱՆ

Հ. ԵԼԻԲԵԿՅԱՆ

912
5-28

ԵՃԽԱՐ ՀԱԳԻՐԱԿԱՆ ՏԵՏՐ

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑԻ

Գ. ԽՄԲԻ ՀԱՄԱՐ

Պ Ե Տ Հ Ր Ա Տ
Ց Ե Ր Ե Վ Ա Ն

ՈՒՅՄԱՆԿՅՐԱՏԲԱԺԻՆ
1 9 3 4

32474.61

Գրադ. Խմբագիր Ն. ԶԻՆԻՆ
Ֆեդ. Խմբագիր Գ. ԶՆԵՍԻՆ
Մեքագրիչ Ռ. ԳԱՍՏՐԱՅՆ
Գեոգրադ. Խմբագիր Ն. ԶԻՆԻՆ
Գրադ. № 131 Գլավլիտ 8397 (բ). Տիրաժ 10000
Հանձնված է արտադրության 19 հունվարի 1934
Մատչելի է արտադրության 20 փետրվարի 1934

Ա Յ Խ Ա Տ Ա Ն Ք Ն Ե Ր

ԱՅԽԱՏԱՆՔ 1. Տված շրջագծի վրա բառերով նշանակեցեք հորիզոնի գլխավոր և յերկրորդական կողմերը (նկ. 1):

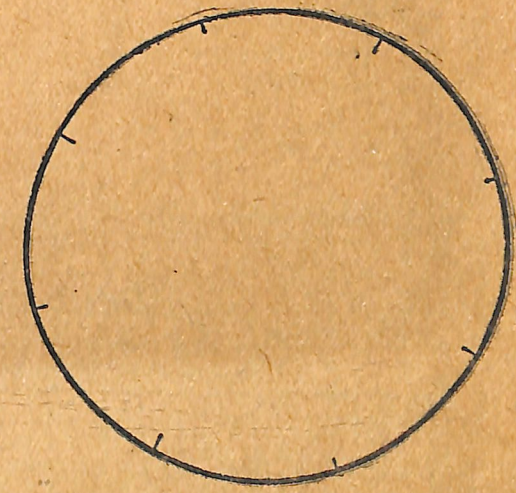
Շրջանի մեջ նկարեցեք մի սլաք աշտակես, վոր նրա մի ծայրն ուղղված լինի դեպի հյուսիս, իսկ մյուսը դեպի հարավ:

ԱՅԽԱՏԱՆՔ 2. Աշտակեսը բաղում ստվերի միջոցով վորոշում ե հորիզոնի կողմերը (նկ. 2):

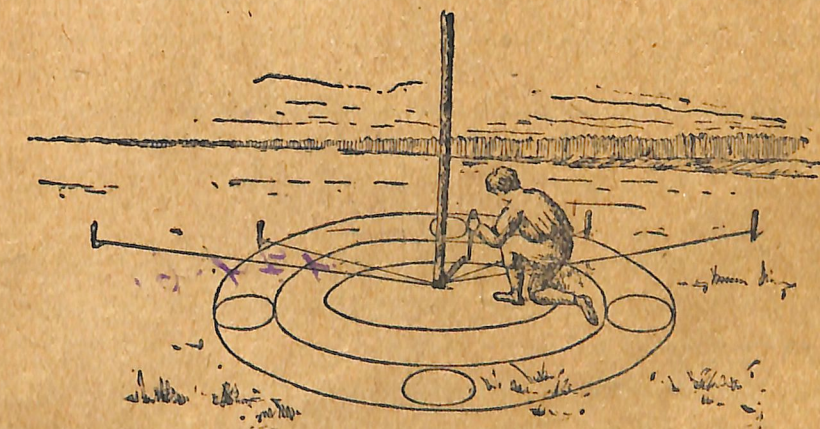
Ամենակարճ ստվերն ուղղված ե դեպի հյուսիս: Այդ ստվերի ծայրում աշտակեսը ցից ե խփում:

Նկարի վրա գրեցեք հորիզոնի թե գլխավոր և թե յերկրորդական կողմերի անունները՝ Հս, Հր, Ալ, Ամ, Հս-Ալ, Հս-Ամ, Հր-Ալ, Հր-Ամ:

Գլխավոր կողմերի անունները գրեցեք փոքրիկ շրջանակների մեջ, իսկ յերկրորդական կողմերի անուններն այդ շրջանակների միջև:

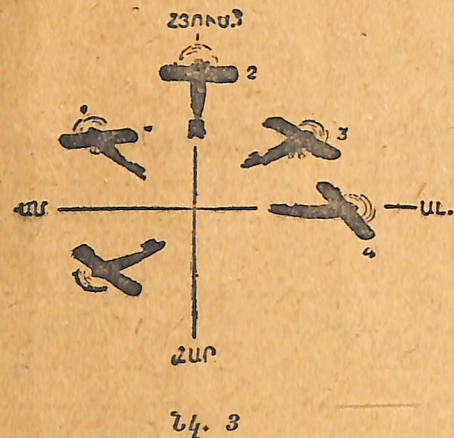
Նկ. 1.

Նկ. 2

ԱՅԽԱՏԱՆՔ 3. Մեք դուրի վրայով մի քանի աերողաններ են սավառնում (նկ. 3):

- № 1 տերությունն ինչ ուղղությամբ և ստիպումն: Պատ
- № 2 » » » » Պատ
- № 3 » » » » Պատ
- № 4 » » » » Պատ
- № 5 » » » » Պատ

ԱՇԽԱՏԱՆՔ 4 Ա. Ձախեցեք ձեր սեղանի յերկարությունը և լայնությունը. ստացած մեծությունները գրեցեք այս տետրում:

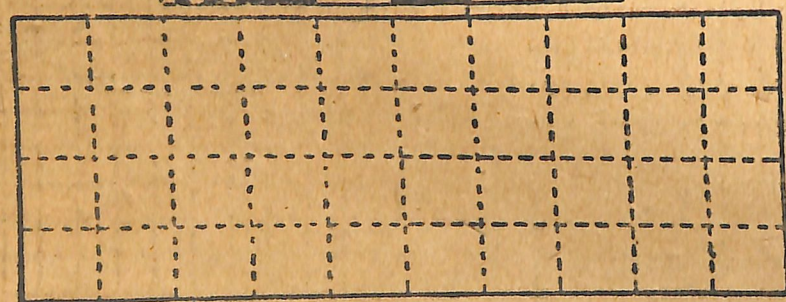
Սեղանի լայնությունն է մետր և սանտ:

Սեղանի յերկարությունն է մետր և սանտ:

ԱՇԽԱՏԱՆՔ 4 Բ. Տված ցանցերի մեջ սև մատիտով գծեցեք ձեր սեղանի պլանը, վերցնելով այն մասշտաբները, վորոնք նշանակված են ցանցի մոտ (նկ. 4 ա և 4 բ):

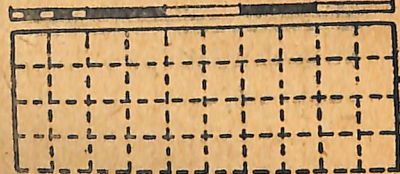
Դուք կունենաք նույն սեղանի լերկու պլանը, մեկը մեծ մասշտաբով, մյուսը՝ փոքր մասշտաբով:

Մասշտաբ
0 1 2 3 4 5

Նկ. 4 ա

Մասշտաբ
0 1 2 3 4 5

Նկ. 4 բ

ԱՇԽԱՏԱՆՔ 4 Գ. Գծեցեք դասարանի պլանը նախ դպրոցի բակում, ապա ցանցի մեջ (նկ. 4 գ): Դրա համար չափեցեք դասարանի լայնությունը և յերկարությունը: Դասարանի լայնությունն է մետր:

Դասարանի յերկարությունն է մետր:

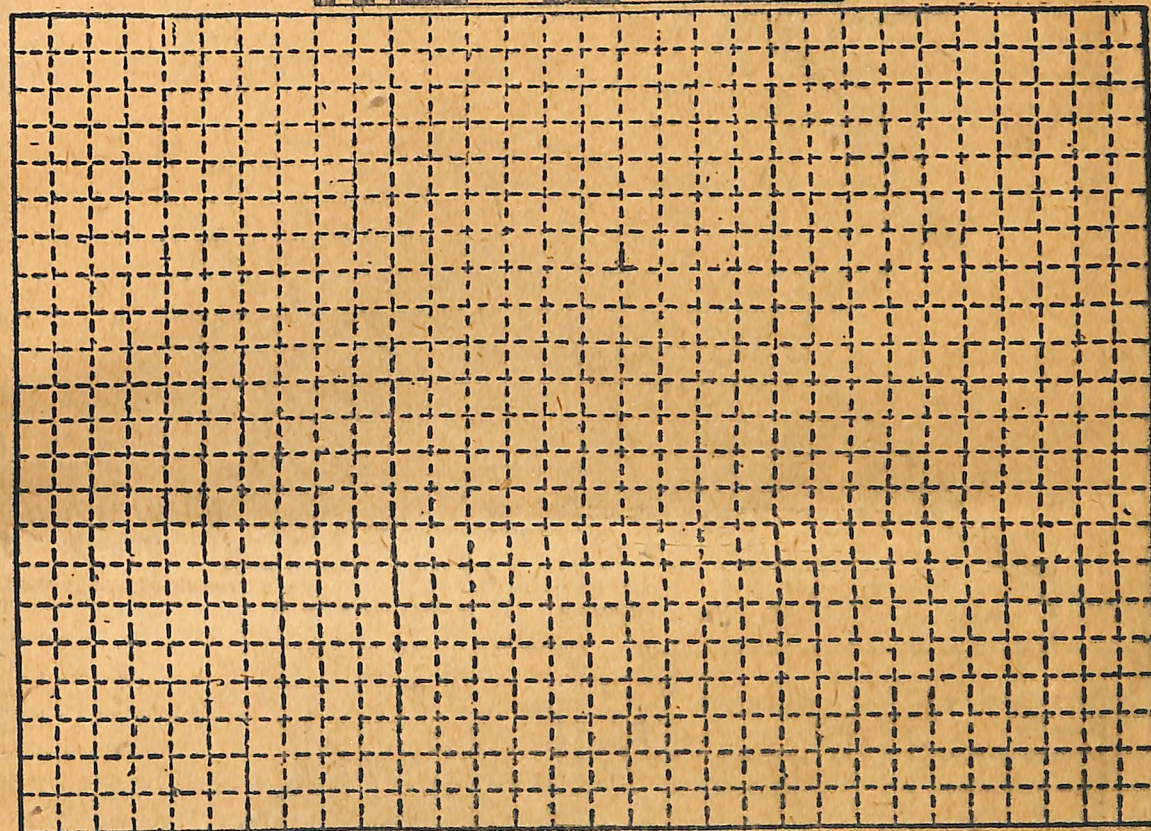
ա) Կազմով բակում գծեցեք մի ուղղանկյուն քառանկյուն աչնպես, վոր նրա լայնությունը համասար լինի դասարանի լայնությանը, իսկ յերկարությունը՝ դասարանի յերկարությանը: Կատանաք դասարանի պլանն իրական մեծությամբ:

բ) Ձեր ստացած պլանը մեծ է, մի թերթ թղթի վրա նա չի տեղավորվի: Դուք պետք

է այդ պլանը թղթի վրա փոքրացրած ձևով գծեք, ընդունելով վորպես մասշտաբ մեկ մետրի փոխարեն մեկ սանտիմետր:

Պլանը գծեցեք ցանցի մեջ:

Մասշտաբ
0 1 2 3 4 5 6 7

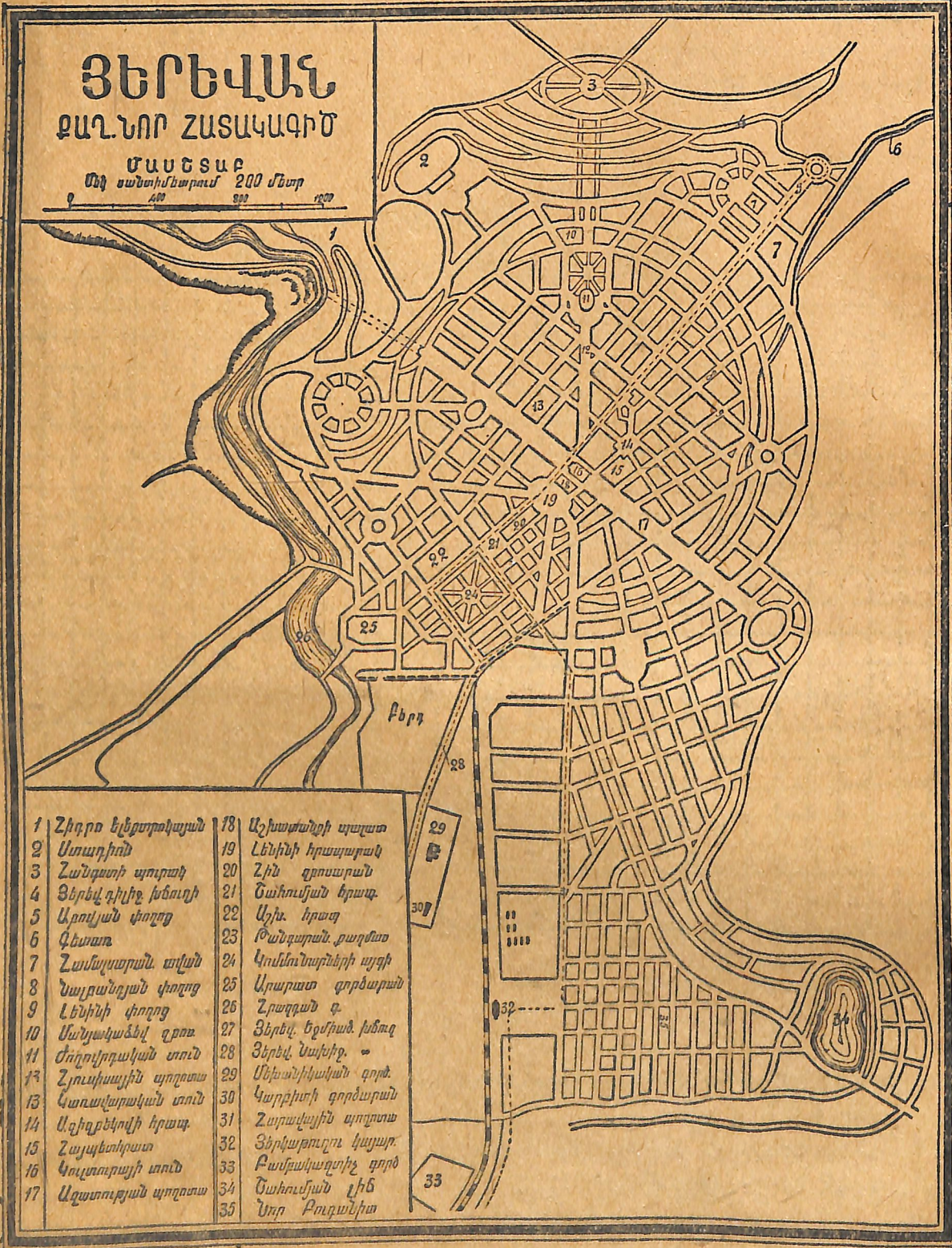

Նկ. 4 գ

ԱՇԽԱՏԱՆՔ 4 Դ. Հետևյալ գծադիրը Խորհրդ. Հայաստանի մայրաքաղաքի՝ Յերեվանի պլանն է (նկ. 4 դ):

Դուք Կուլտուրայի տունը. նրա վրա նշանակված է 16: Կուլտուրայի տան վրա նշանակեցեք կարմիր աստղ:

Ազատության պողոտայի և Արմյան փողոցի վրայով կարմիր գիծ քաշեցեք: Մասշտաբով իմացեք դրանց յերկարությունը:

Նկ. 4 գ

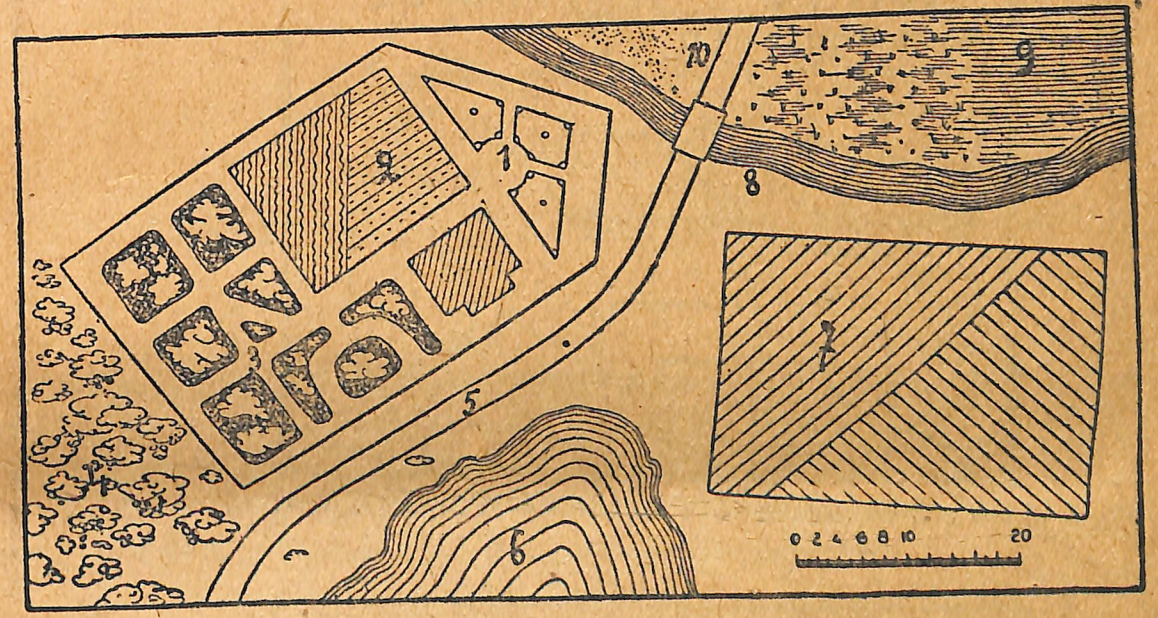
ԱՇԽԱՏԱՆՔ 5 Ա. Դժադիրը ցույց է տալիս մի սովորի պլանը, վորի վրա նշանակված են ճահիճներ, գետ, լիճ, անտառ, շենքեր, վարելահողեր (նկ. 5 ա):

Այդին լճի վոր կողմն է գտնվում:

Վարելահողը այդու վոր կողմն է գտնվում:

Մասշտաբի միջոցով վորոշեցեք՝

1. Վարելահողի լայնությունը և յերկարությունը:
2. Կամուրջի հեռավորությունը լճի յեզերքից:

Նկ. 5 ա

ԱՇԽԱՏԱՆՔ 5 Բ. Հետևյալ գծագիրը Յերևանի շրջակայքի քարտեզն է (նկ. 5 Բ):

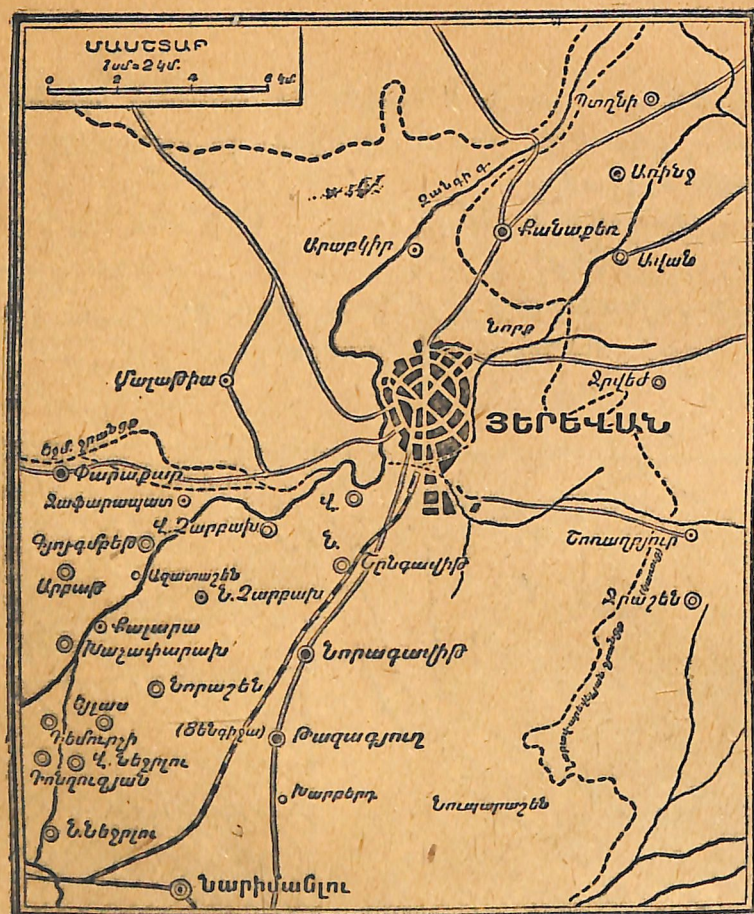
1. Ցույց տվեք Յերևանը, Քանաքեռը, Փարաքարը, Նարիմանյուն, Զրաշենը, Զանգի գետը:
2. Քանաքեռը Յերևանի վոր կողմն է գտնվում: Պատասխան
3. Մասշտաբով վորոշեցեք Քանաքեռի հեռավորությունը Յերևանից: Պատասխան
4. Փարաքարի հեռավորությունը Յերևանից: Պատասխան

ԱՇԽԱՏԱՆՔ 5 Գ. Դիտեցեք Հայաստանի քարտեզը (նկ. 5 Գ): Գտեք Հայաստանի սահմանները: Կարմիր մատիտով Հայաստանի սահմանների վրայով գիծ քաշեցեք:

Կապույտ մատիտով Արաքս, Ախուրյան և Զանգի գետերի ուղղությամբ գիծ քաշեցեք:

Ընդգծեցեք Յերևանը, Լենինականը և Ղարաբաղի սահմանը:

Յերևանից Ղարաբաղի սահմանը յերկարությամբ ուղղությամբ հասարակ մատիտով գիծ քաշեցեք:

ՅԵՐԵՎԱՆԻ ՇՐՋԱԿԱՅՔԻ ՔԱՐՏԵԶԸ.

64. 5 F

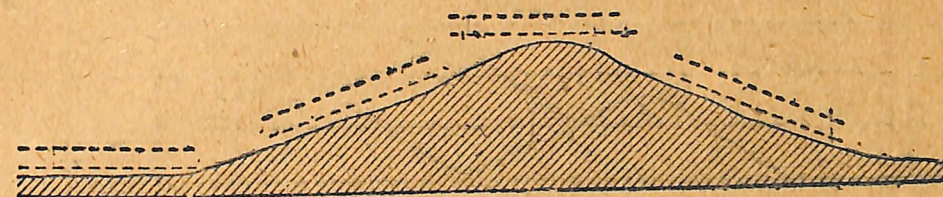
Այդ քարտեզի մասշտաբն է՝ 1 սմ=20 կմ-ի:

Մասշտաբով վերոշեցեք՝

- 1) Դիրկանի հեռավորութունը Յերևանից (ուղիղ գծով): Պատ.
2) Մանեոի հեռավորությունը Յերևանից: Պատ.
ա) Յերևանից ուղիղ գծով: Պատասխան
բ) Ուղիղ գծով: Պատասխան

ԱՇԽԱՏԱՆՔ 6. Հետևյալ նկարը ցույց է տալիս մի սար (նկ. 6):

Տողերի մեջ, համապատասխան տեղերում զբեցեց՝ «ստորոտ», «լանջ» և «գաղաթ»:

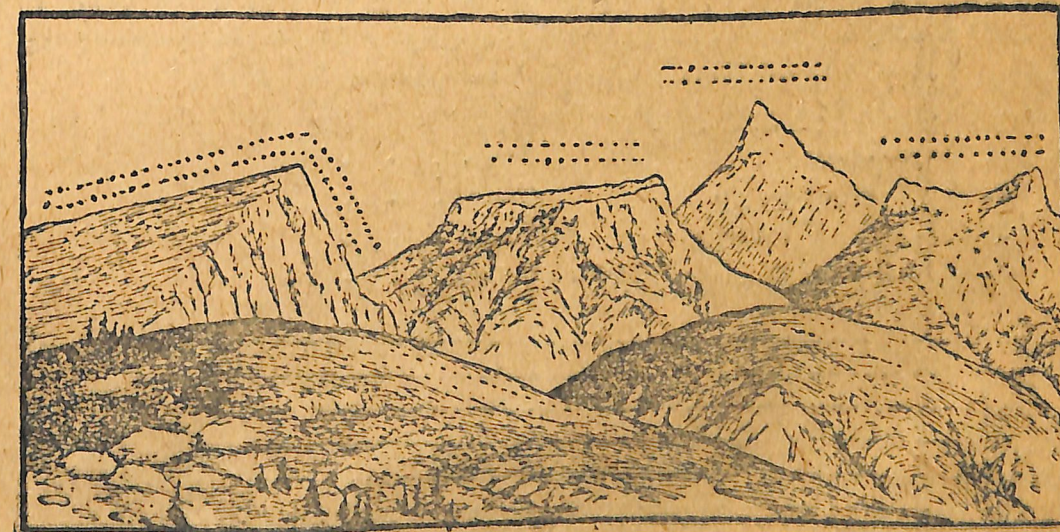

24. 6

ԱՅԽԱՏԱՆՔ 6 Ա. Լեռների գաղաթխերը տարբեր ձևեր են ունենում: Կան սրախալաթ, սեղանաձև կամ թամբաձև գաղաթխեր ունեցող լեռներ և այլն:

6 ա նկարում ցույց են տրված զանազան ձևի լեռներ:

Տողերի մեջ համապատասխան տեղերում գրեցեք՝ «թեք լանջ», «զառիթափ լանջ», «սուր գագաթ», «սեղանաձև գագաթ», «թամբաձև գագաթ»:

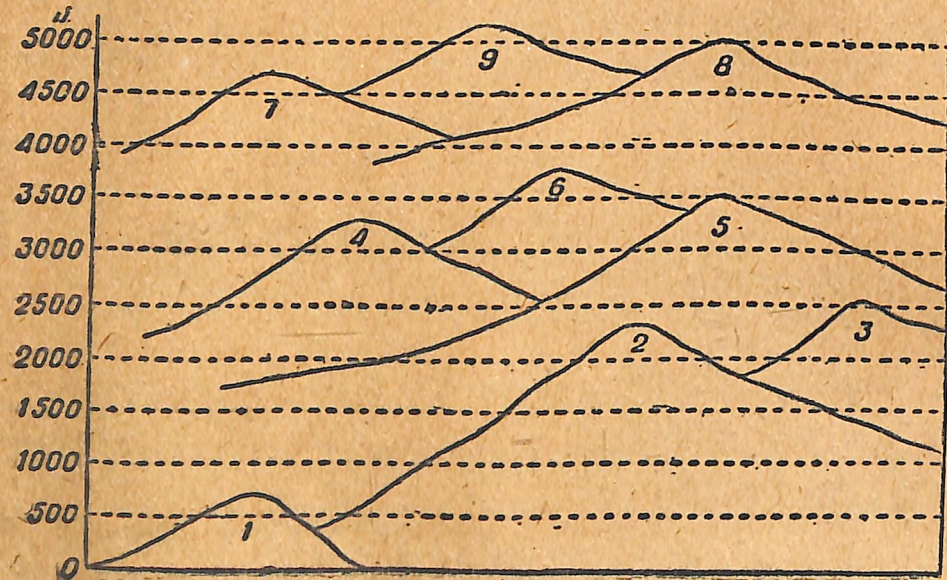

24. 6 m

ԱՇԽԱՏԱՆՔ 7. Հետևյալ նկարի վրա ցույց են տրված մի բանի լեռների բարձրությունը ծովի մակերեսից: Ծովի մակերեսի վրա նշանակված է 0:

Մոտավորապես քանի մետր բարձրությամբ ունի

№ 1	սարը:	Պատա	խառ	.	.	.
№ 2	»	Պատ.	.	.	.	.
№ 3	»	Պատ.	.	.	.	.
№ 4	»	Պատ.	.	.	.	.
№ 5	»	Պատ.	.	.	.	.
№ 6	»	Պատ.	.	.	.	.
№ 7	»	Պատ.	.	.	.	.
№ 8	»	Պատ.	.	.	.	.

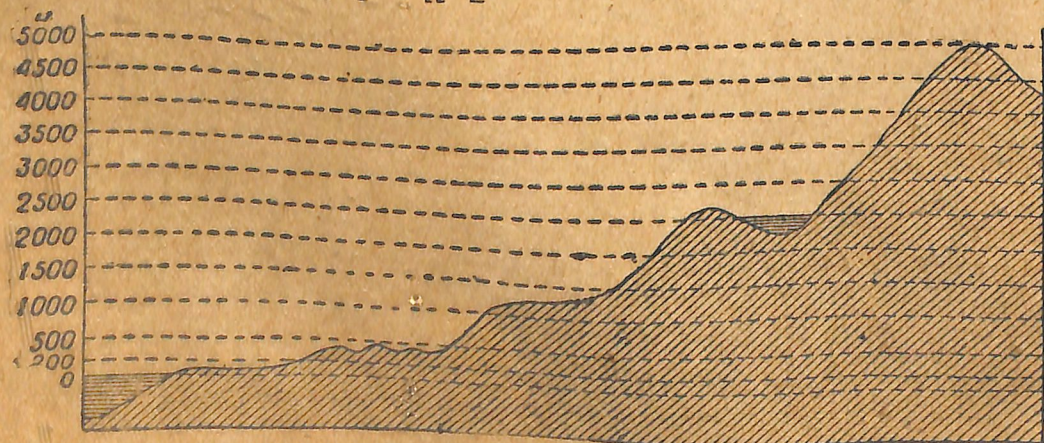

Նկ. 7

ԱՅԽԱՏԱՆՔ 8. Հետևյալ նկարը ցույց է տալիս սարերը տեղերի բարձրությունը ծովի մակերեսից: Մովի մակերեսով քաշեցեք կապույտ, դաշտավայրի վրայով՝ կանաչ, խի բարձրավանդակի վրայով՝ դարչնագույն գիծ:

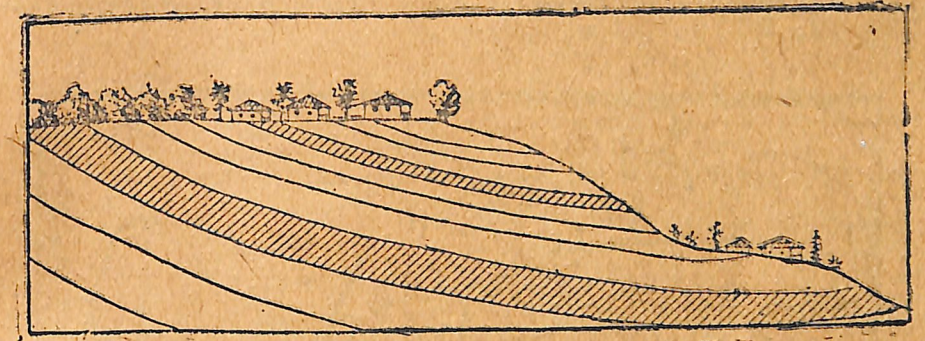
Մոտավորապես ինչ բարձրությամբ ունի՝

1. Դաշտավայրը: Պատ. . . .
2. Բարձրավանդակը: Պատ. . . .
3. Ամենաբարձր սարը: Պատ. . . .
4. Լեռների միջև ընկած լիճը: Պատ. . . .

Նկ. 8

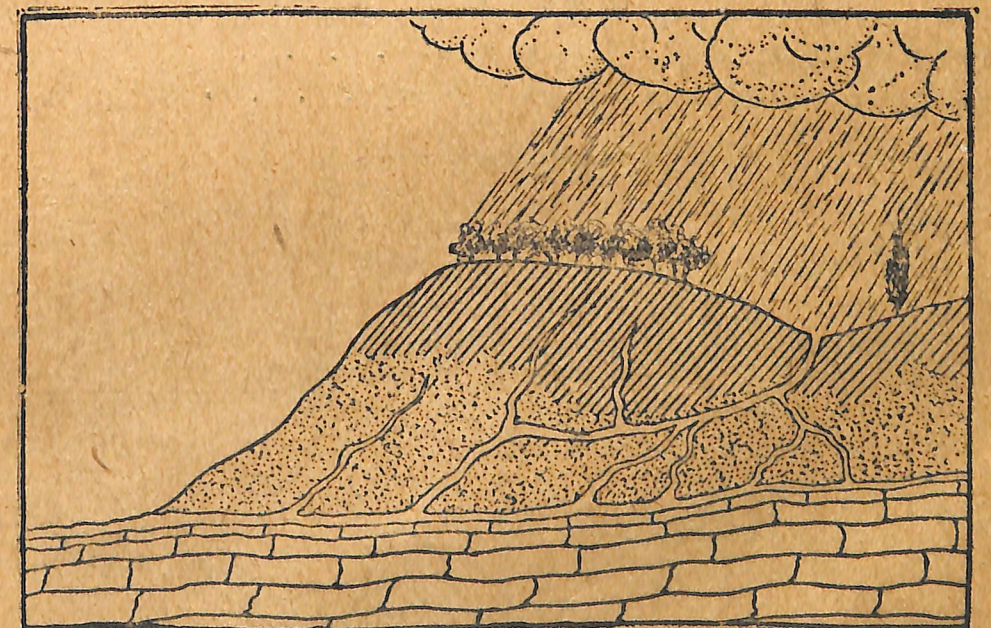
ԱՅԽԱՏԱՆՔ 9. Յերկիրը բաղկացած է զանազան շերտերից: Ձուր չանցկացնող շերտերը սշանակված են թեք գծիկներով (նկ. 9): Կապույտ գույնով ցույց տվեք, թե ինչպես են շարժվում ստորերկրյա ջրերը: Այնտեղ, վերտեղ աղբյուր է գոյանում, մի փոքրիկ շատրվան նկարեցեք:

Նկ. 9

ԱՅԽԱՏԱՆՔ 9 Ա. Հետևյալ նկարը բացատրում է, թե ինչպես է անձրևից աղբյուր գոյանում: Ամպերից անձրև է տեղում, ջուրը ձմում է գետնի մեջ և սարի ստորոտից դուրս գալիս վերադառնալիս աղբյուր:

Ամպերը ներկեցեք սև մատիտով: Կապույտ գույնով ներկեցեք անձրևը և ստորերկրյա ջուրը: Աղբյուրի տեղում նկարեցեք մի փոքրիկ շատրվան:

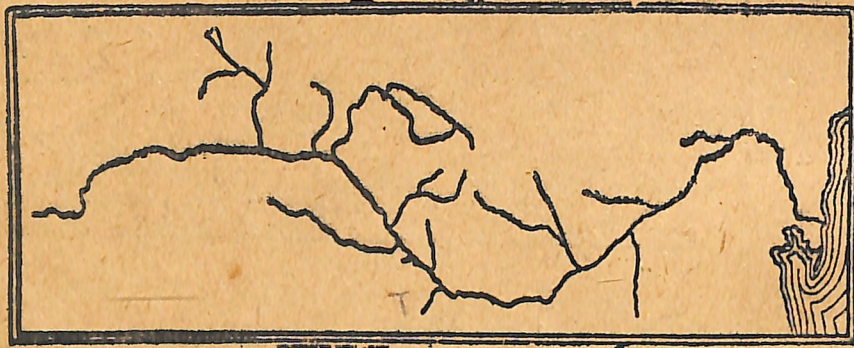
Նկ. 9 ա

ԱՅԽԱՏԱՆՔ 10. 10-րդ դժապրի վրա ցույց է տրված Արաքսի իր վտակներով:

Գրեցեք համապատասխան տեղերում՝ ակունք, դիտարեւան, աջ ափ, ձախ ափ, աջակողմյան վտակ, ձախակողմյան վտակ:

Գծագրի վրա ցույց են տրված նաև Սեանա լիճը և Կասպից ծովը. յերկուսն ել կապույտ գույնով ներկեցեք:

Արաքսի ակունքից մինչև Կասպից ծովը գետի ուղղությամբ մատիտով գիծ քաշեցեք:

Նկ. 10

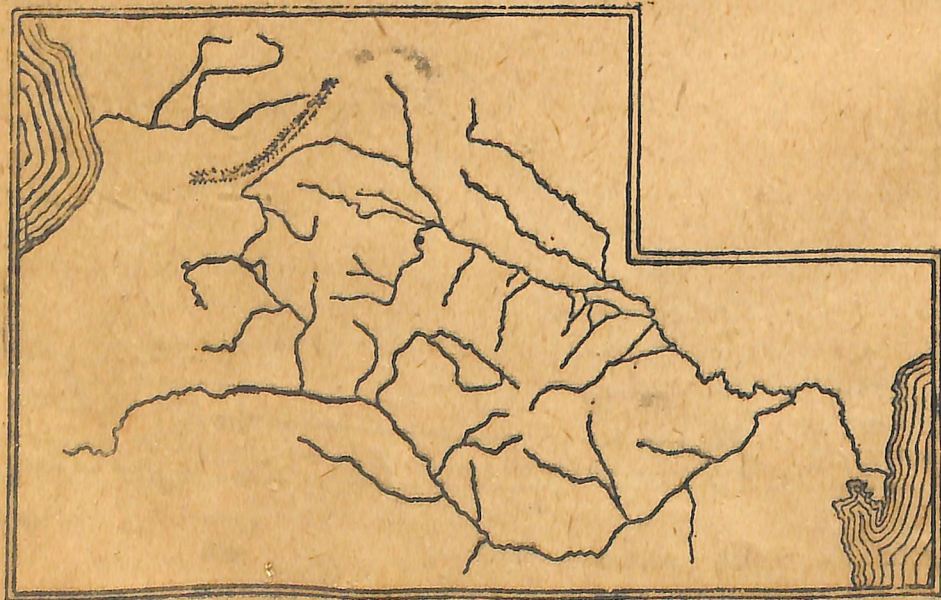
ԱՇԽԱՏԱՆՔ 10 Ա. Հետևյալ գծագրի վրա ցույց են տրված Անդրկովկասի գլխավոր գետերը՝ Կուրը, Արաքսը և Ռիոնը: Արևմտյան կողմում գտնվում է Սև ծովը, իսկ արևելյան կողմը՝ Կասպից ծովը: Այս ծովերը ներկեցեք կապույտ գույնով:

Սլաքներով ցույց տվեք գետերի ուղղությունը:

Դեղին գույնով ներկեցեք Ռիոնի և Կուրի ավազանները բաժանող լեռնաշղթան:

Ռիոնն ի՞նչ ուղղությամբ է հոսում: Պատ.

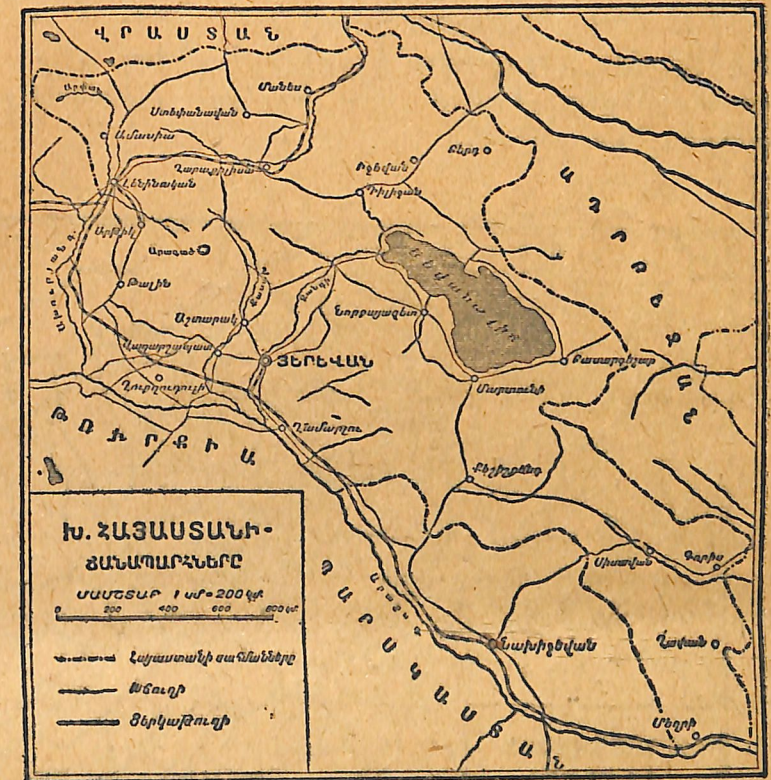
Արաքսն ի՞նչ ուղղությամբ է հոսում: Պատ.

Նկ. 10 ա

ԱՇԽԱՏԱՆՔ 11 Հայաստանի սահմանների վրայով մատիտով գիծ քաշեցեք (Նկ. 11):

Հայաստանի հարևան բոլոր յերկրները ներկեցեք վերև գույնով, իսկ Հայաստանը՝ թուրք մնա սպիտակ:

Նկ. 11.

ԱՇԽԱՏԱՆՔ 12. Վերը բերած քարտեզի վրա նշանակված են Հայաստանի մի քանի ճանապարհները:

Յերևանից դեպի Վրաստան անցնում է չերկաթուղի: Այդ յերկաթուղու ուղղությամբ մատիտով գիծ քաշեցեք:

Ցույց տվեք այն խճուղին, Վորով կարելի յէ Յերևանից, Դիլիջանի վրայով, Աղբը-բեշան դնալ: Այդ խճուղու ուղղությամբ մատիտով գիծ քաշեցեք:

Մատիտով գիծ քաշեցեք հետևյալ ճանապարհների վրայով՝

1. Յերևան — Ղամարլու — Նախիջևան — Մեղրի:
2. Ղարաբաղիսա — Դիլիջան — Իջևան — Աղբըբեշան:
3. Յերևան — Սեանա լիճ — Մարտունի — Գեղիքենդ — Գորիս:

ԱՇԽԱՏԱՆՔ 13. Հայաստանի հետևյալ քարտեզի վրա ցույց են տրված գետերը:

1. Հայաստանի սահմանների վրայով կարմիր գիծ քաշեցեք:
2. Կուրի և Արաքսի յերկարությամբ գիծ քաշեցեք:
3. Ցույց տվեք Արաքսի գլխավոր վտակները՝ Սխուրյանը, Քասախը, Զան-

գին, Արեւել. Արեւաշայր: Այդ վտակները յերկարությամբ ա՛նունքից մինչեւ գետաբերանը գին քաշեցեք:

4. Յուլյո ափեք Կուրի գլխավոր վտակները՝ Փամբակը, Աղստեֆը: Այդ վտակները յերկարությամբ, հոսանքի ուղղությամբ մատիտով գին քաշեցեք:

5. Զանգվի վրա ինչ քաղաք եւ գտնվում: Պատասխան

6. Փամբակի վրա ինչ քաղաք եւ գտնվում: Պատ.

7. Աղստեֆի վրա ինչ քաղաք եւ գտնվում: Պատ.

8. Հայաստանի վեր գետերի վրա խորհրդ. իշխանությունը ելեկտրոկայաններ եւ կառուցել: Պատասխան.

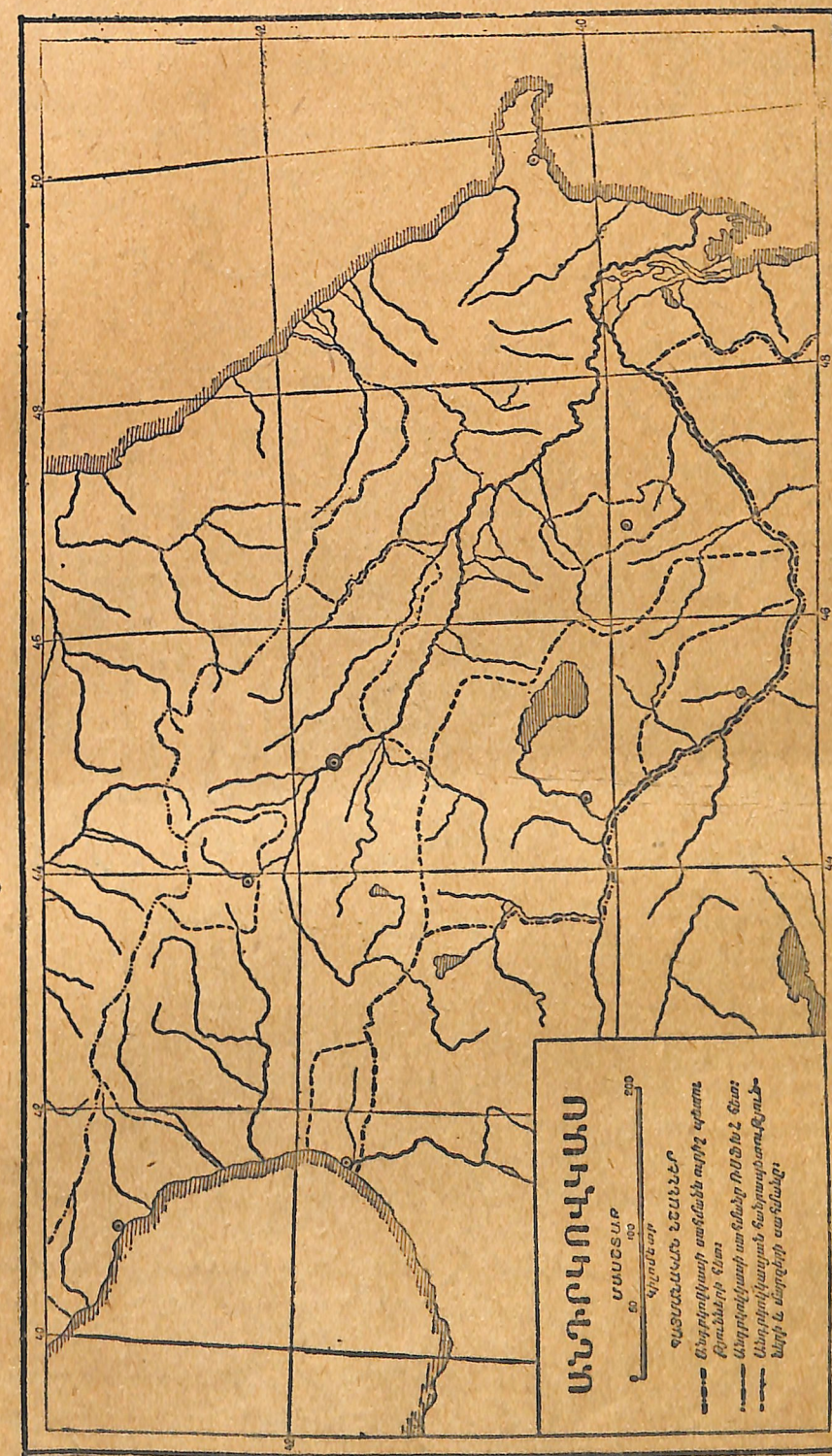

Նկ. 12

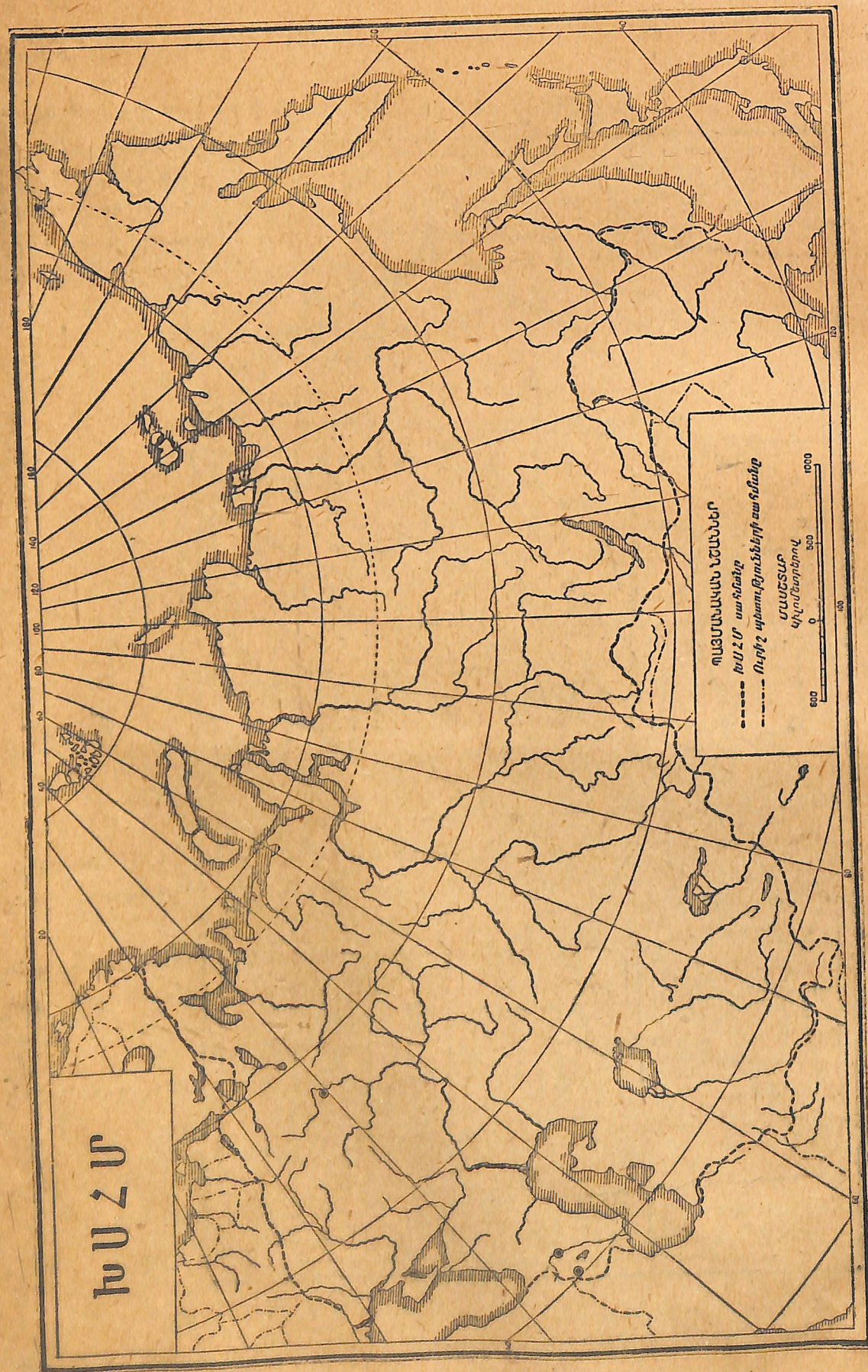
ԱՅԽԱՏԱՆԸ 14. Անդրկովկասի կոնսուլային քարտեզի վրա ներկեցեք Ն. Հայաստանի բռնած տեղը (Նկ. 13): Գրեցեք իրենց տեղերում Յերևան, Սևանա լիճ, Արաքս անունները:

Նույն քարտեզի վրա կապույտ գույնով ներկեցեք Սև և Կասպից ծովերը: Տարբեր գույներով ներկեցեք Վրաստանի և Ադրբեջանի բռնած տեղերը: Իրենց տեղերում գրեցեք Թիֆլիս, Բաթում, Բազու, Կուր անունները:

ԱՅԽԱՏԱՆԸ 15. Խորհրդ. Միության կոնսուլային քարտեզի վրա Խորհրդային Միության վրայով կարմիր գին քաշեցեք: Գրեցեք իրենց տեղերում Յերևան, Թիֆլիս, Կասպից ծով, Սև ծով, Մոսկվա անունները:

Նկ. 13

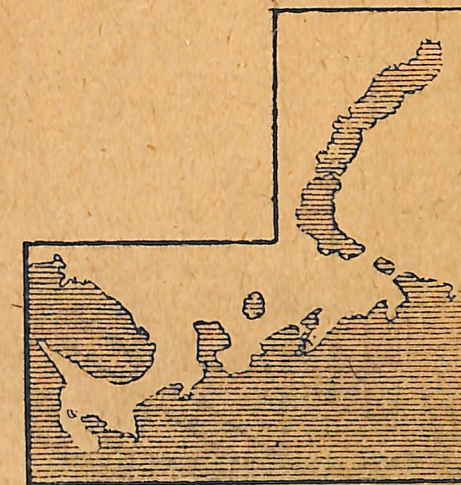
Նկ. 14

ԱՅԽԱՏԱՆՔ 16. ԽՍՀՄ-ի կոնտուրային քարտեզի վրա ներկեցեք Խ Միությունը շրջապատող ծովերը (նկ. 14):

Գրեցեք իրենց տեղերում Հյուսիսային բևեռային ծով, Մեծ կամ Խաղաղ օվկիանոս անունները:

ԱՅԽԱՏԱՆՔ 17. Հետևյալ նկարը ցույց է տալիս ծովը և ջամաքի մասերը (նկ. 15): Ցամաքը ցույց է տված մագաճիկներով, ջուրը ներկեցեք կապույտ գույնով: Իրենց տեղերում գրեցեք ծով, նեղուց, կղզի, պարանոց, թերակղզի անունները:

ԱՅԽԱՏԱՆՔ 18. Կիսազնդերի քարտեզի վրա ցամաքը ներկեցեք դեղին, իսկ ծովը կապույտ գույնով (նկ. 16):

Նկ. 15

Ցույց տված տողերի մեջ գրեցեք օվկիանոսների և աշխարհամասերի անունները: Իրենց տեղերում գրեցեք Հյուսիսային բևեռ, հարավային բևեռ, արևադարձ, բևեռային շրջան անունները:

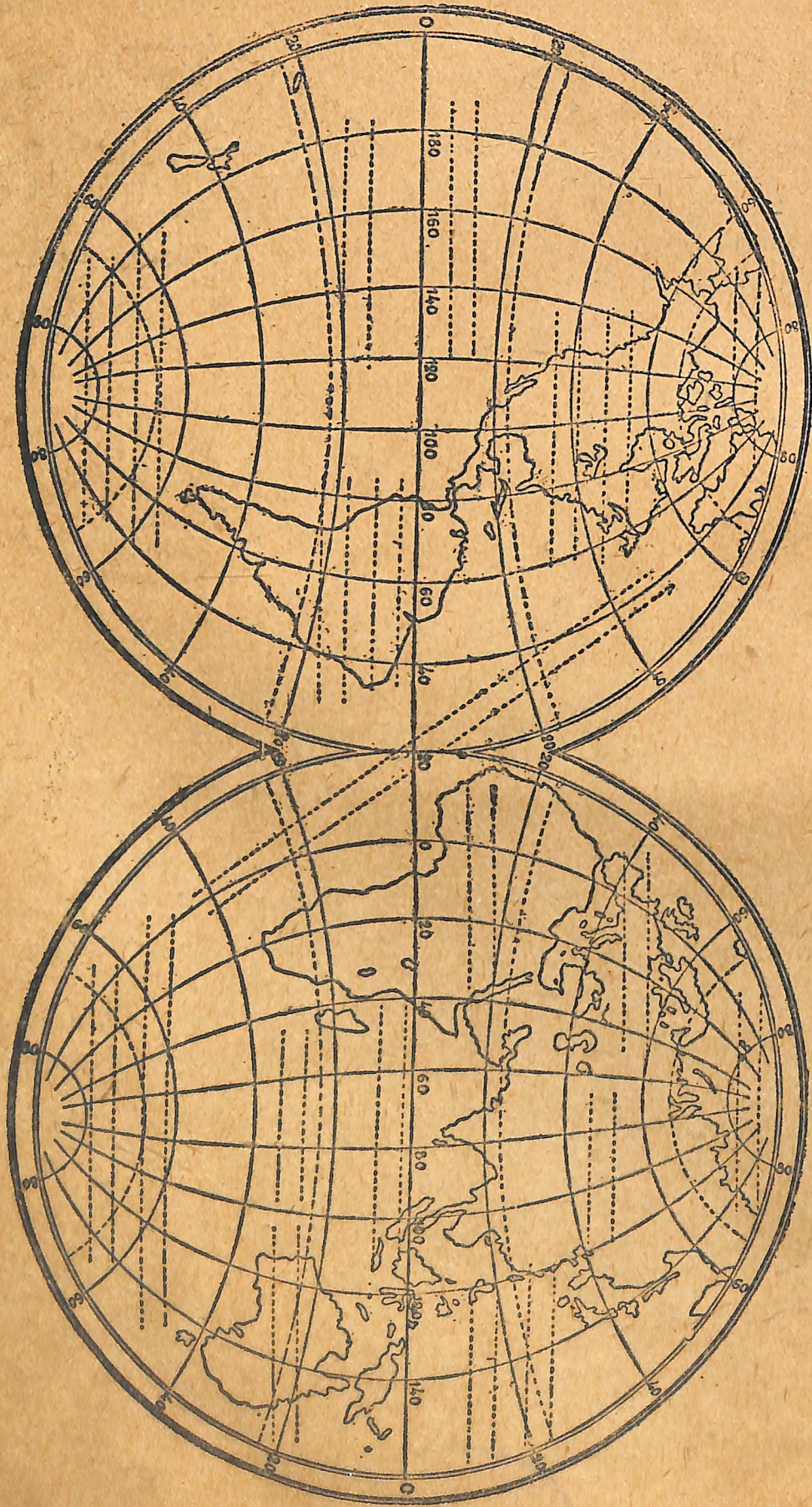
ԱՅԽԱՏԱՆՔ 19. Կիսազնդերի քարտեզի վրա հյուսիսային բևեռային շրջանների վրայով, արևադարձների վրայով և հասարակածի վրայով մատիտով գիծ քաշեցեք (նկ. 17):

Տաք, բարեխառն և ցուրտ գոտիները տարբեր գույներով ներկեցեք:

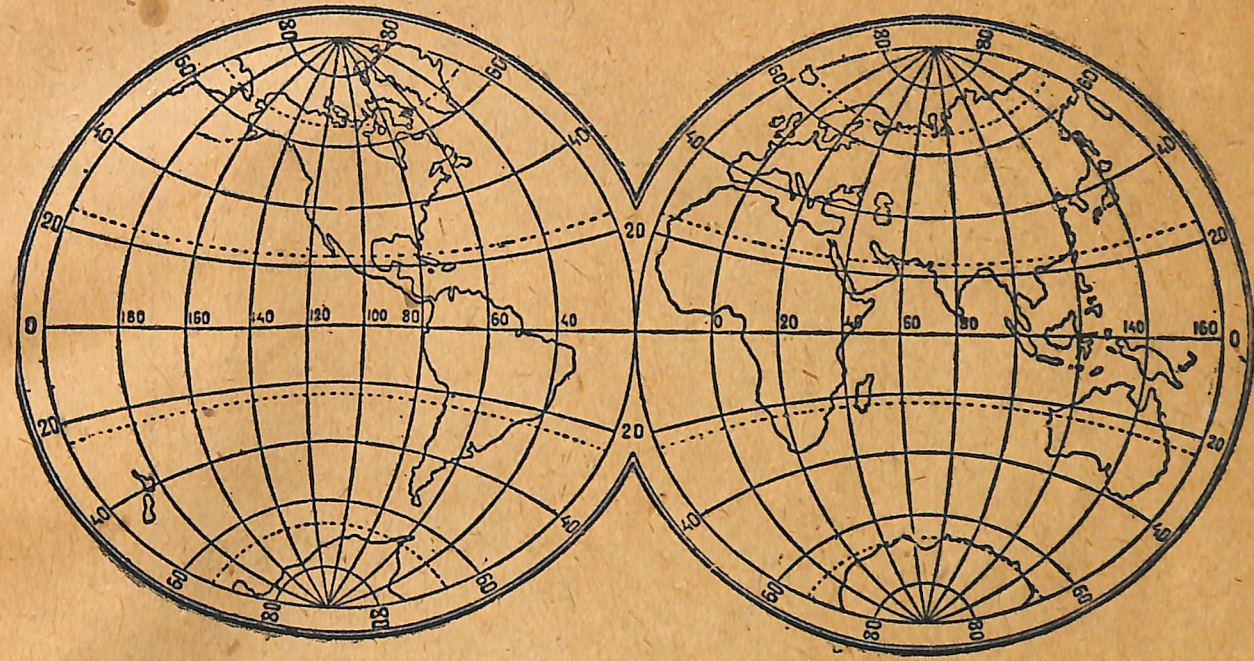
Ցույց տվեք Սև ծովը, Կասպից ծովը և Անդրկովկասը: Դրանք վճիռ գոտում են գտնվում: Պատասխան . . .

Ասիան վճիռ գոտիներում է գտնվում, Պատասխան . . .

Л4. 16

Л4. 17

Հայաստանի Ազգային գրադարան

NL0432244

22498

100/1934
ԳԻՆԸ 50 ԿՈՊ.

А. ЭЛИСЕБЯН

Географическая тетрадь

для III группы начальных школ
ГИЗ ССР Армении, Еревань, 1934